

„UNIJA“
(Weekly)

The only Lithuanian
News paper published in
New York. It has a large
circulation in the United
States and Europe.

Rates of Advertising.

One inch once \$1.00
" " half yearly 6.00
" " yearly 10.00

All communications to be
addressed to:

M. TWAROWSKI

25 Allen St., New York.

UNIJA

„UNIJA“

Izleina kožną Subatą
kasztuoja ant metu \$2.00
" " puses .. 1.25

AUROPOJE

kasztuoja ant metu \$3.00

APGARŠINIMAI

kasztuoja ant metu \$10.00
puses .. 6.00
už vieną siki 1.00
Grom-tas praszome siust
ant vardo

M. TWAROWSKI

25 Allen St., New York

New York, Subatoje 14 d. Wasario men. 1885 m.

N 5.

Ižduotojas ir Reditojas M. Twaraukas

M 2.

Genys margas, swietas dar margesnys.

Szy syki, miely Latuw-Latwej, asz su jumys ketinu pasyszneket ape labaj swarbu draugijoje dalyka, ape taj kokia ira wyriau- sybe geriause. Norint newienas sako, kad wyriausybe ira atsiusta no Diowo ir ji uz taj ira wysur giara, wienok daugumas žyno kad giarumas wyriausybes pryguli no wal- dancziu wyru ir no wyriausybes itajsimo. Kity wel sako, kad pagal žmones ir wyriau- sibe ira, tajgi szwiesus žmones tur giara waldže, o tamsus ir giwuoliszyki žmones ira waldomy begediszyka tyrioniszkos wyresni- bes. Su taja myslimi sutykeziau ir asz, jejgu nežynocziau, kad tajp musu szendien- wad- nana „kraszto waldže“ susytajse bogije ga- diniu, kad ja pagawo dauggalej piningej, o per taj isyszaknijusy reda, nors jis butu prazutingas draugijaj, netajp ira lengwu permajnyt ant geresnio. Piningius už pini- gus randa tarnu galybes, o tie už jo pini- geli ira gatawy ir galwa guldyt. Be rejkal- no wienas szniaka ape taj, kad szendien- sz- koji waldže tajso szir ar ta del naudos drau- gijaj. Ne! Ka ji daro, taj ji daro budama pryspirta bajme sukilimo, pamiszino žmo- niu. Wyresnibe saugti žmoniu nauda tiek, kiek kate rupinasy ape giwasti peles. Szen- dieniszkoloji wyresnibe ira niekas kitas kajp tyktaj piningius, kurs rupinasy ape padau- ginima kapitolo, piningu, o ne ape žmoniu nauda. Gal ne wienam nusyduos, kad „wy- resnibe nera wys tiek pat ka piningius, ir taj tejsibe. Nes mažesnieji piningej: bankie- rej, kucezej (prekiotojej), fabrykantaj (dirb tuwininkaj) ir tt, neturi tiek tarnu kiek tajp wadynama wyresnibe, kurios pamojimu (pi- ningu no wargdieniu iszliežu) klauso armi- ja, paliceja, uredininku ir kuningu gaujos. Szendieniszkoloji wyresnibe atsyskiria no ki- tu piningiu tyktaj tuomy, kad ji daugiaus istengia prasta žmogiu, wargdieni stogint ir spaust — nes igawo dydesne galibe be- gant szymtmeziams. Ta taj wyresnibe už taj ir kitus piningius, „ponus“, užstawineja — nes kur matej, kad warnas warnuj aki kirstu? Wysy ponaj kajp siurbeles atima žmogaus krauja — užprakajtuota skatika. O mažieji ponaj, piningej, stengdamos i- gaut galibe, ir matydamy, kad taj bus grajt galima, kada jie ejs isz wien su wyresnibe, globia wyresnibe žodžiu ir darbu, kada at- siejna lupti kajli no wargdienio žmogaus, no darbininko.

Berots szendie ir wiena wyresnibe nera lygi kitaj. Ira krasztaij, kur žmones ir ju drangija netur nej jokio balso rejkaluose kraszto. Toky wyresnibe, kuri wyska, wysu- met ir wysur daro mindžiodama tiesas žmo- niu ira pikeziause ir nedoriause. O tokia wyresnibe randame Maskolijoje (ir Turkijo- je). Cze žmones ira niekuom. Wysu kuom- gi cze ira ciecorius „dauggalis ir patwaldis“ su sawo uredininkajs (czinownikajs), su pa- liceja ir armija. Cze wyresnibe sakos: ga- wus sawo galibe no diowo isz dangaus, o už taj kožna, kurs dristu priesztarauti, siuncze i kalejima ant žuwimo ir wargimo, o isz ten i Siberija i kalnakasiste ar kur kitar. Bet ir Markolijoje jau auszta nauja gadine. Isz žmoniu tarpo atsyrado daug iszmingingu drasunu, kurie eme sakit, kad caras turi žmoniu klausit, bet ne žmones caro. Žmo- nes eme rejkalaut walnibes del raszto, su- syrinkimu del apsznekeimo sawo padeimo ir pryspaudimo. Nesenej cze atsyrado tokia dwase žmonise. Ja pakele naujoji ir moki- toji gimine. Kad mokslas atwere jaunuome- nej akis, daugumas ejo giwent tarp tamsiu- ju sawo broļu, noredamy jiems apsakinet e- wangelija walnybes ir lygybes. Bet neilgaj trukus caras su sawo szunu gauja tuos gerus žmones iszgaude, prysodino wysur kalei- mus: Kronsztadte, Maksoje, Tuloje, Kija- we, Adessoje, Charkowe ir Warszawoje bu- wio musztinaj prymuszty kalejimaj. Paskuj wysus tuos drasunus tai iszwarinejo i Sibe- rija, taj kalejime badu nustapino taj wel bajsiausej nužude. Tuos taj jeszkotojus wal- nistos žmoniu gejdženczius iszauksztint dar bininka žmogiu, wyresnibe ir ponaj pramaste wadynt „nihilistajs“, (niekininkajs, najkin- tojejs). Szendie nihilistaj stropej sukasy ape armija, ir jejgu pasyseks žalnieriuose žmo- niszka dwase iszgaud, caras su sawo szunpo- nejs leks i ora, kajp kad jau leke caras A- leksandra II.

Newysur ira tokia wyresnibe kajp Ma- skolijoje. Ira ir tajp wadynamos konstituci- jiszkos karalistes. Pawejksla duoda Wokie- tija, Austrija, Anglija, Norwegija, Danija, Belgija ir tt. Tuose krasztuose ira berots karalej ar ciecorej, bet wale ir noras ira su- mažintas per taj, kad žmones ira szwieses- ny, ir netajp lengwej duoda sawe apgaudi- net ir wilot kajp kad Maskolijoje. Žmones tuose krasztuose ne stajgu igijo wertibe, bet palengwa, ir taj daugiausej krauja lied- my arba gajszindamy daugibe sawo apgi-

neju ir wadowu kurinos wyresnibe mokejo wysajp kajp persekiot. Tuose krasztuose ira rasztas walnesnys no cenzuros, ir moksla- wiete prycejnemesne del kožno wargdienio ne kad Maskolijoje, kur nej wiena kninga neiszejna be wyresnibines cenzuros, o ir mokslus pabajgt gal wien tyktaj didžturrezej piningej. Konstitucijiszkoje waldisteje ira wale susyrinkimus suszaukt, apszneket dar- bus wiresnibes, cze wale ir draugistes itaj- syt. Žinomas taj dajgtas, kad newysu žmo- niu rejkalaj susybeja. Wieny bagoczej ma- to sawo pelna ejdamy drauge su wyresnibe, už taj ira „konzerwatiwajs“, o kity gejdže atmajnu, ira „liberolajs“, o tretieji taj dar- bininkaj patys, kurie gawo warda „radika- lu“, „socijalistu“. — Norint konstitucijiszka waldiste daug ira geresne už ana „patwal- diszka“ Maskolija, wienok ir joje daug atsyr- randa iszrautinu usniu. Tajp antaj Wokietij- oje ira persekiojamy katalikaj; prie perse- kiojimu už tykeima prysydeda ir persekioji- maj swiatimo krauju geneziu: Lankaj, La- tuweij, Wendaj ir daugumas kitu skundžes už persekiojima kalbos sude, mokslawieteje už atmetima no uredu ir tt. Toki pat bjauru darba randame Anglijoje, kur Ajriszej ira nuskaudžemy ant kožno žingsnio. Austrija berots jau stojasy ant tykresnio kiolo, duo- dama wienoda walnibe wysoms gentems. — Tuose krasztuose randasy tajpogi daugumas nekantenu žmoniu, taj wel wargdiencej, be- duonej darbininkaj. Wiresnibe noredama no ju atsykratit tajso kolonijas swetur, pry- muszdama nekaltas silpnesnes gentes. Ang- lija landa i Azija, Aprika ir Australija, o Wokietija eme kiszt nosi i Aprika. . . Kasz- tas pasydarunczes užmoka wys tie patys darbininkaj, o kajp kada ir galwa paguldo. — Szendie ir tuose krasztuos socijalizmas labaj pasyplatino nežiurint i taj, kad jin wiresnibe bjarej persekioja. Persekiomas tajp toly ejna, kad wiena wiresnibe tariasy drauge su kita, kajp ejdamos isz wien gale- tu žmoniu norams prieszingaj daryt ir žmo- nems senowiszka junga užkraut. Bet nieko nepadarys! Kad žmones priespuđžio nepa- keldamy sukels pamiszima, lakstis wyresni- bes su sawo tarnajs i ora kajp kad nesenej Prienuose lakste žydu pluksnos no darbu i- nirtusiu darbininku. Socijalistaj gaus wir- szu!

Dar ira kitoniszkos wyresnibes. Ira tajp wadinamos Republikes (wysuomenes), k. a. Prancuzija, Szwicarija, Suwienuotos

Walstijos. Tuose krasztuose nera karalu, bet tyktaj prezidentaj ir iszrenkamy ant paskirto czeso. Butu toks redas labaj giaras jeju ir cze wyresnibe nesuidetu isz piniugiu, o tyk isz darbinuku. Bet dar tajp toly ir cze žmones apszvietime neparejo, kad galetu but walny no wyresnibes ponu — piningiu. Berots tuose krasztuose gal „kožnas“ tapt prezidentu, cze ira duota walnibe tykejimams, cze ira apkenczema ženatwe swietiszku budu be žyuios bažnicios, cze rasztas ira newa walnas, suejgas ira kožnam pawialita sukwiest, mokslawietes del žedno ira atwiros . . . Bet ir cze wysur ejna wirszum piningas. Szyt ir Suwienuotas Walstijas waldo kas? Ar darbinukaj patys? O ne! Darbinukaj dwesia badu! O delko? Delto kad „ponams“ netinka duot darba ir darbinukams giara alga moket. Ponaj waldo ir ta kraszta, nes ira wys lygu ar waldže paima i rankas Republikonaj ar Demokrataj. Juk welnias ira lygus welniuj. Tajp ir cze piningius, ar jis tur warda Tilden ar Vanderbilt ar Gould ar Makay — ira wys lygu. Nebus nieko giaro, iki darbinukaj ne nusyskirs isz sawo tarpo — darbinuka i prezidentu ir neiszsius i Kongressa ir Senata sawo wietinikus — darbinikus. — Už taj ir republikese platinasy kaskarts nauja dwa se, darbinukaj susypranta palengwa, kuoni ira o kuoni tur but. Ir gal nera per toly ta gadyne, kad darbinukaj cze bus wysu kuomy.

Brolau Latuw-Latwi! Apmyslik dar syki wys taj, ka asz cze pasznekejau, ir palygink „patwaldiszka“ despotizma su konstitucijiszka karalibe, o wel szia su republike — ir tuojau matisy ant kiek ira geresnis redas republikeje (wysuomeneje)! O kajp dabar myslisy ape ta geruma, jeju cze tau pasakisiu, jog Maskolijoje caras kožna mieła miata gauna algos 25 milijonus rublu, Turku sultonas aplink 23 milijonus; Wokietijos ciecorius ima piningajs 15 militonu doriellu, Anglijos karaliene arty 2 milijonu dollaru (nes 385 tukst. swaru sterlingu), o Prancuzijos prezidentas 500 tukstancziu franku (100 tukst. doll.), Suwienuotu Walstiju prezidentas gauna 50 tukstancziu dollaru. Kuomet maskolu caras kožna diena paima algos i 65 tukstanczius rublu, Prancuzu prezidentas gauna i 1400 franku (280 dollaru). Palygink taj wys su tuomy, kiek tu pats prakajta braukdamas uždirbi, ir pamatisy wysa netejsibe szendieniszkuju wyresnibiui. Kas pelno ant dienos 65 tukstanczius rublu ant dienos, o kas ir sunkej dirbdamas netur ko walgit ir sawo wajkus pape-net.

Isz to, man regis, žednas mato, kad mes szekedamy ape atgijima Latuw-Latwijos nemyslijame pasodint sawo žiameje latuw-latwiszka karalu! Mums edriu, kraugeriu ir pluszkiu karalu nerejk! Mes darbinukaj esame, ir mokesime sawia waldit be anu „Diewo“ siustu ir kuningu pamostitu siurbelu. Musu wyresnibe tur but tyktaj pilditoja žmoniu noro. O taj ir sutinka su mokslu Kristaus, kurs sako: kas nor but pirmes-nys, tas tur wysiems kitiems tarnaut. Tajp

brolej! Wyresnibe Latuw-Latwijos tur but tejsinga, persekioimas gentes ar tykejimo tur but tolimas no jos, „walnibe ir redas“ tur but iszlajkomy ne szymtu szymtajs palicejos ir armijos, bet per apszvietima ir padorinima žmoniu mokslawieteje ir draugijoje, lygybe tur but wysur iszlajkoma, padejimas moteriszkes nepryslegtas bet sulygintas su padejimu wyriszkuj draugijoje. Wysy žmones o už taj ir lygus. Kad mes, brolej, persyimsime mejle artimo o suprasime taj, ka mes pawydmu esame ties sawimy ir ties draugija, taj mes busime sawo užduote giaraj atlikia ir tuomet be abejos atgis ir amžinaj — jeju gal but amžiuumas — giwens musu Latuw-Latwija. Tyk minekime wyska, myslikime ir dirbkime del te-wynes! O wyskas seksiesy.

K.

Ant nauju miatu.

Tamsioje naktij sniegas ir wejas
Pute nog juriu žiaurej atejas:
Medžej apszalia cziszkia, swiruoja,
Lyg kad ant szalczio guostuos, raudoja
Debesej tamsus, lijundra dydi,
Tokios bjauribes nieks nepawydi.
O tarp debesiui ant aukszto katno
Kur jau per amžius giwiana szalna,
Stowi senelis, barzda itgoka,
Ant žilu plauku nera kalpoko.
Stow nog senatwes wysas drebedam's,
Kada adyna muszo — girdedam's.
Žituosius plankus, rankas jis laužo,
Rukszleta wej la diatnose gniauzo,
Ties juom werdeniuos' wanduo plauk ju-

Wysur tamsibe . . . nera pinguodos!
Tyk kad jau ore dwylik skambejo
Žitasy senis werdeniuos' u'ejo;
Wanduo ten tamsus ji pasytyko,
Senis prazuwo, wandenij liko.

O tyk wien balsas seniuko užia,
Silpnas lyg di pulkas geguzij':
„Per tiekmenesiu asz pasenejau,
Wysas kaltibles ant pecziui dejau
Mažai ten buwo lajmes ant swieto,
Majszes piktybe giarumo greta.
Wysaj asz mažaj giaro pasejau“
Ir po wandeniu dar wys stenejo
„Gal ipedyns mano jaunutys
Bus lamingiesnys kajp asz sianutys
Gal szyrdi žmoniu užgaus gyslele,
Jausminga, szwelnia dajnuos dajuele“
Ir paskutinys garsas kad niko,
Giara naujiena žiamej atwiko;
Po prazuwimo siano žmogelio
Užžibe žwajgzdes ten ant dangelo
Isz apniuki.no prasyblajwino—
Žiur žmones pro langa ar ner' sietino.
Stebuklus mato! Ant dangaus tiesa
Ira sietinas ira už tiesa
Bet už sietino žengia wajkiulis,
Zwajgzdem žimetas jo wysas kialis.
Ties kakta wajkiio žwajgzde žibino.
Stebuktaj! wajks neszt szwiesa ketino.
Zmones pro langus wajki pamatia,
Su isytemijim'akis pastatia
Ir seny, jaunų—wysy sznibždejo
„Per wajki ,Nauji Miatai' atejo“.

Senis palenkias galwa pasakie:
Gal man sziuos miatuos užžibes žwake
Szwentos gramniczios. Łaj Diewas
daro,

Ka tyk jis nori—łaj grieka waro“,
Jauna mergite linksmej prajuko:
„Gal asz sulauksiu gražaus berniuko,
Katras man' myles, redis szilkuose.
O asz už mejle szyrdi jam duosiu“.

Motyua siana prie ugnies stowi
Ir sako: „Diewe, tegul su szłowe
Mano sunelej swiete giwiana,
Łaj myl Latuwa wys mejle siana“.

Jaunas wajkinas tajpog lukejo,
Kad giara sekla, kurja jis sejo,
Užangtu gražej,pujkej iszbriastu,
Brolej latuwej sau nauda rastu.

Tegul ant Nauju Metelu musu,
Atsygars balsas tarp Latos-Prusu,
Musu wiengencziui, tegul ejn darbas
Giaros raszlawos, dydziausias skarbas,
Łaj *Darbinukams* pajiegos buwa,
Piktums, tamsibe tarp mus supuwa.
Su drasia wiltim, be abejones
Pasiaksim miasaj swieto godones.
Už darba szwenta ner' papejkimo,
Tyk rejki *giaro noro* jaunimo.
Wyska su noru mias padarisim,
Isz Sianu Miatu bloga warisim.
Atgisim' wysy ant Nauju Miato,
Tegul kiekwjenas darbszcziui but kiata-
Wysy doribe tegul dydina
Po Latuweles dangum melinu
Łaj nauja lajme redos atwyksta,
Gieriausia sekla wysur kur digsta.
To asz jum, brolej mano, lukeju,
Asz latuwinike—prasta werpeja.
8. I. 85. Agle

MOTINA IR DUKTE.

Apsakas E. Wicherto.
Tasa.

Namuose buwo atwirkszczes prytyki-
mas tarp wyro ir moters. Urte pasyliko po-
nu widuje, bet ir daržinej ir twarte. Ji gas-
padorawo, ji atliko rejkalus, siuntinejo tar-
nus ir ji be priesztafos liepdawo Jonuj, kad
ejtu i pagelba. Jis gi nej megiunt nemegino
susiaurint jos waldima. Kokiui jis jaj sakes
esas, tokiu jis ir isz tiesu buwo. Už taj jam
nerejkejo bijotiesy, kad jo paty ji prymirsz-
tu. Jis jaj rupejo kajp auksztesne esibe, ku-
ry gal rejkalaut malonios godones. Jam
Urte wysumet buwo szwelny. Ji eme jaust
kaskarts dydesny prie jo gejduliszka prysy-
riszima. Kalwajtiene wysaj durnaj isy-
mylejo i sawo wyra, sznekejo kajmynaj.

Jonas nebuwo aktas del kuniszko gra-
žumo sawo pacziuos. Ji buwo dar tyk puseje
trideszimties miatu, o ant pažiuros ir skaj-
stumu perejo nekurius daug jaunesnes. Bet
jau jis buwo papratias geriaus žiuret i de-
besius ne kad apszzwelgt ant žiames, o per
taj jis tajp mažaj rupinoty ape sawo graže
žmona kajp kad jis butu rupinesies ir ape
ne tajp graže pacze. Jis jaj buwo dekingas
už wysas linksmibes ir geribes giwenime,
kuriu jis lauke wezdamas ja ir daugiaus ro-
dosy jam ne rejkejo del to, kad jaust sawe
lajmingu kajpo wyras. Kad jis jaj buwo

giaras, suprantamas taj dajgtas. Ji juk bu wo jo paty!

Stropiaus ne kad pirma jis skajte sawo kningas. Kartajs jis buwo isymyslijas, kad jis nej girdejo nej regejo to, kas apliak ji atsityko. Jis dabar tape surinkimininku, ir o dienuotu klausytoju skajtlus augo diejna no dienos. Cze wel pasyrode, del kiek latuwinku, o labiausej moteru, nedeldieniszka diemaldiste sawo paprastame powiziuje buwo neuztektina. Pamoklas klebono jiems rodesy esas per daug sausas, o kad nejdawo i klebonija, jis pasyrodidawo labaj iszlydius. Paslaptims tykeimo jis mazaj prydawe swarbumo, stebuklas jis iszguldinejo wys neguina stebuklingaj. Jis norint snekejo latuwiszkej, bet pats buwo wokiee iu. Uz taj Jonas Kalwajtis buwo dabar tykruoju gelbetoju. Zwilgis jo akiu ir jo snekta buwo sapalinga; jis mokejo puse biblijos isz galwos; jis mokejo be petrukio pilna pusadyni kalbet mald, kurioje jis su Diewu ir jo aniolajs snekejosy kapp kad jie cze butu. Kad jis snekejo susyrinkimuose, buwo galima girdet dusawimus ir wajtojimus, kurie kaskarts ejo didin ir ant galo wysas susyrinkimas subluwo. Taj tases ir jam sneket pabajgus, iki kas norint puolas ant kieliu perkrejpe sawo akis ir iszkelas rankas balse, eme melstiesy. Nekures moters apniko tampimaj, meszlungis ir nomirulys. O del kitu taj buwo wys lygu kajp kad labaj istabi drama. No tolo zmones kelawo i Kalwajeziu uzsakitus susyrinkymus. Ir jis pats i sawia tykejo.

Urte budama jo paty ilgoka ezesa mazaj dar rupinosy ape tuos dajgtus, tolimus del jos praktiszkos dwases. Ji taresy duodan ty koznam, ka buwo kalta, ir nerejkalauj nity nej no wieno daugiaus, kaj kad jis jaj buwo skolingas — kam jaj rejkejo tajp labaj rupintiesy ape sawo ir kitu duszios iszganima? Bet kad ji pastebejo, j Jonas labiausej tarp moteru ir mergu gawo daug szalininku ir jog nekurius jam uzsymest no rejo, sukusztejo joje pawydas. Ji retaj lejde jam wienam ejt i susyrinkimus ir paty patare, kad jie butu atliekamy jos namuose. Dabar jaj mazaj rupejo taj, kad rejkes asla tankiaus iszszluot. Antrapus Jonas nenuwido nej priezasties. Jis tajp wys wienas pats gyweao sawo myslu swiete, o ape zmones jos aplinkewe tiek ty. taj rupinosy, kiek jie lankidawo ji.

Pugtreeciu miatu buwo praeja no ezeso kada Magde buwo iszejusy i tarniste, kajp senute susirgo labaj sunkej. Ji warginosy dwejata nedelu ir mire, labaj apgajlima sawo wyro, kurs pats silpnas per senatwe rejkalawo priziuros. Ant palajdotuwiu rejkejo parwezt ir anuke (nepte).

Urte jaj dawe zyne ir parweze ja isz miesto. Kajp kada ji pas ja uzejdawo nuwa zlawusy su rejkalajs i miesta. Namie mazaj ape taj buwo szekama. Ji esanty swejka r dziaugiantiesy isz sawo wietos. Dabar Magde pirmasyk cze pagryzo.

O kajp ji buwo atsymajniusy per ta czesa! Isz nepalankios ir prastos mergpalajkes uzaugo grazy, dajly ir stipry merga.

Jonas stowejo ant kruwos akmenu priesz namu durys noredamas paswejkint Magde, kad ji parwazjawo wezime. Tajp jis nustebejo pamatias ja iszlipant, kad jis neprysyartino iszso liet Urte. Magde pastowejusy trampu walan lele prie arklu, sudejo rankas ir ziur jo zianoya. Aszoros bego per jos pilnus, bet dabar iszblszkusius skruostus — gal taj m slijant ape miruse senute. Po to ji tartum wieku spyre sawe, kartele baltos prikysztes nusz'uoste saw wejda, prysyartino prie Kalw jezio, padawe jam ranka ir lupomys sieke buezinot kajp kokiam mielam geneciuj. Jo szyrdis laksnojo. „Magde — tare jis pa lziagias ir tajp ipatingaj susprautas — asz ka tyk tawia gadu atsyzint”. Ji tuojuan nusysuko ir inejo nesakidama nej zodziu i wydu pas senuti. Senasys ja susytiko su skundu, kajp jam dabar blogaj bus. „Asz wys tykejausy pirma myrsias uz taj, kad asz asmi senesnys: o dabar ji man patyezys padare”

Lawonas buwo nunesztas i darzime ir ten idetas i graba. Dwejetas seniuku tuperjo ant z'ames ir giedojo labaj pakantrej gimes. Gimine susyrinko pas graba; Jonas kalbejo mald. Magde stowejo prieszajs ji ir bajmingaj ziurejo i gelswaj bliszku wejda numireles, o kartajs wel kajp kad bajmingaj megindama, ir i kalbetoja. Wiena syki stajju Jonas sustojo kalbejas skirsni isz biblijos. Jis buwo sugawias wiena toky pazwelgina. Jo kalba sumiszo. Jis atsyklaupe ir grajt wyska uzbajge atkalbedamas Tewe musu.

Po to pasymeldimo Magde pryėjusy prie jo tare: „Dekuj tau kad tajp geraj meldejsy uz senute. Asz norecziau, kad tu butum taj darias nuoszyrdzej”.

Dabar gi jos akys zybejo kajp isyde gauty ugais. Ji tartum norejo susyginiczit.

„Kolel tu abejoji tama?” paklause jis. Ji szwypterejo apjuokiszkej. „Tu esy mokintas wyras, atsake ji, ir taj wys moky isz galwos. Senoji gywa budama nedaug mejles patyre no tawias”.

Jo wejdas apsydenge gilu raudonumu. „Bet ir nemejles mazaj, atsyliepe jis. Del manias Urte galejo j'aj apseziaus duot jawu ir mu”.

Magde pakele smakra. „Ta —!” snekejo ji su paniekimimu. „Isz krikszczioniszkos mejles ji nieko nedaro, o tu wys tyk ape ja szueky. Ira giwas dar muno senutys, o jis ira senis ir silpnas zmogus. Ziurek kad jam paskutinuose metuose amziaus nieko ne prytraktu, idint giletum prie jo gerbo pasymelst walaaj — asz taj tyk pisakit tau norejau”.

Tolaus bus.

PAGEERA. WARGDIENIO.

(Tasa)

Paprastai zmogus siko: pikti atsiuki mai (ugnis, ligos, blogi metai, wainos) ar ge. pi darba ir laime (pertekimas wisam kame, sweikata, pasisekimas darbuose, iszsisukimas no nuplikimo, priespudzio ir tt.) — zodziu sakant, kas tiktai zmogui giwenant atsitinka, esa leista no Diewo. Ir kaip greitai tas pats zmogus uzmirszta sawo snekta! nes szitai jis po kelu walandu jau kitaip szueka

sakidamas, jog Diewas zmogui dawe noru jog zmogus gal isz sawes ar ka gero ar labiausiai ka pikto, nes Diewas pikto nenori, o nenoredamas juk ir neprisides prie zmogaus linkincio pikta dariti. Ar tai gerai ira wiena siki sakiti, kad Diewas wis ka priliek ti, o neuzilgu kalbeti, kad pats zmogus sawo galibe wis ka gali! Jau pats zmogus nujuanta toki prieszginawima sawo snektos, o uz tu noredamas wis ka patarsiti ir sneka, jog tai ira teisibe, kad zmogus gali tapti ar geru ar piktu, la mingu ar nelajmingu; taipogi tiesa, kad Diewas kaltina zmogua uz pikta, o laimaa uz gera padarima. Bet kaip taj atscina, kad piktadariai ira lajmingesni ir turtingesni ne kad anie gerumai ir pasekejai teisibes? Ir ziurek koki zmogus atrado patreizskimaj: Diewas tankiai lejdzia piktam lajmeti ant ziames, kad paskui nueqs i pragara (pekla) newiwuotu ant augszcziausiojo Tewe, buk jis nesirupines apie sawo wajka; o gera zmogua Diewas ant ziames kartskarcziais persekiojas, noredamas ji wisaip kaip iszmeginti, ar jis tikia i dangiszka galibe ir ar jis ira stangrus sawo noruose. Kaip kad Diewas nebutu wisazinis! Jau matowe, kaip zmogus klumpa waikszechodamas ir patamsije wisas kertes grabineja bene ras kur szwiesaj — bet ne; kaip jis newartitu taj klausima, ar ji guldo ant szono ar stuwms ar gulsezionis pastato — wisur truksta szwiesos, aiskumo, isztiketinum. Bet ezia neradq tejsibes, jeszkokime jos kitar.

Reiki gerai suprasti, jog pikta ar gera, girtina ar peiktina darba sutwere ne Diewas, ne galibe kokia wirszupriegime ir nematoma; ne! tai padare tas, wargszas aszaru pakalnes”, taip musu wadinamas zmogus, arba teisingiau sakant: buris sugiwe nancziu zmoniu, draugija. Kas nezino, kad waikai ilgai nenumano, kas ira geru ir kas ira piktu. Juk jiems ira wisas geru, kol patirimas neparodo esant kitaip. Waikas antai griebia uz aszmenu, kiesz pirszta prie ziburio — kolek skausmas pazeisto knno ji pamokina, kad jeigu jis nenori kenteti, tur' pasisaugoti ugnies, aszmenu ar kito ko igelanczio. Kada waikas ganetinau gawo patirti, kas jam suteikia skausma, o kas geruma ir linksnibe — jis ima suprasti, kad piktu ira wadinama tai, kas ji suzeid ia, o geru wel tai, kas ji linksmina ir paguodzia. Bet imkime kita paweiksla. Zmones gimdti zmoniu, turedami wiena prigimima, turetu giwenti meileje, sadore, kaip retkarcziais kad randame giwenant gimine. Newienas pripazins, kad tarp latuwinku ira dar tokios gimines, kur wisi "namiszkei dirba wienas isz wieno — zedais ties sawo pajega (wieku), protu ir geosnumu — ant naudos wisiems, o per tai ir sau pacziam. Daug ar maz jie uzdirba turtu, wisi juos broliszkai pasidalija. waikai, seniai ligitai ira aprupinami sweikuju ir stipriuju darbininku. Tokioje tai gimineje neregesi nei ginco, nei pawido, neapkantos, nei gobumo — nes tos bjauribes pasikela ir brosta tada kada zmogus waldo turtus pats wienas o toks tai waldiuas didina gobuma ir nie, kada jo nepripildo. Taigi, juk regejai dar sa-

wo tarpe tokia gimine norint retaj retaj. Tokioje gimineje namiszkiiai wadina geru taj, kas duoda nauda wisiems, o *piktu ira* tai, kas wargina wisu buwi. Arba wel jusu, brolai, klausiu, kas nepastebejo to, kad žmogus sakidamas — ta ar kita darba gerai padarei, pripažista, jog *gerai* tai wis ligu kaip kad tam tikrai, kaip reikint? Ir daugiaus galeciau paduoti paweikslu isz kasdieniszko giwenimo. Bet to, kas jau ira pasakita, užteks idant suprasti galetum daigslu — pikto ir gero. Kas musu artimui ir mums patiems duo la pelna, laime ir ramuma, tai wadinasi *geru*, o tai wel, kas ta geruma sumažina igrobdamas laime artimo ar musu paciu, tai wadinasi *piktu* arba *blogu*. Kas musu ir kitiems ira *gera*, tai ira ir *doru* (neduola derme), o kas draugijai ir mums ira *blog*, tai ira *nedoru*.

Tolau bus.

Atminimas 1863 m.

(Tasa.)

Ant galo pawadintas ob. J. Misiawiczius ant kalbetojo, pradejo pasikot ape pulka žasu, kuri taj pulka dydelej sumusze ju niaprietelej. Ejo biednos susyrinkia, bet kur?! pacios nežinoj. Sutikias wienas klause ju, kur ejnate žasiales? atsakima gawo: ejname nes niaprietelus sumusze mus. Ko delgi dawete muszt sawia? paklause. Atsake žasys: buwome kada dydele gimine, bet už puolas niaprietelus isznajkino. Tolau tas pats klause ju, kuom jus buwote? Buwome dydele tauta atsakie. Kagi tajp giaro padarete? Mias daug padareme atsylipe wienu balsu. Kur jus tie darbaj paklause? Mus darbaj ira no senej padarity! Kad ir no senej bet klausu ka jus padarete? Mias padareme daug, atsakie žasiales, bet musu tewaj da daugiau. Tada piarpikias tas pats da jas apmusze, biednos žasiales isz wysu szalu nuwargintos, su gajleszeze szirdies izsiskirste in wysas pabulkies. Buwome dydele gimine taj tejsibe, o szendien walkiojames po swiatimas žemes praszidamy kasnio duonos ar darbo, kuri pas mus nej arklys arba jautys nepawežta. Buwome dydele gimine, bet ne mokiejome szenawot patis sawe, sawo brolus; nes kas buwo ta gimine, tuo pulku, ta tauta? sztaj ponaj kunigaj ir kunigajkszczej o biednas artojas kurs sawo ranku darbu majtino wysus dykaduonius, už nieka pawerstas ir po koju pamiatas buwo. Ar girdejome kur norint kad tas wargdienis ka giaro palare? ar girdejome kad j w rdas butu pakialtas? ar nors girdejome kad jisaj butu pawadintas „Lanku“?! Ne! jagu kas pasydare taj ponas, szlekta, kunigajksztis, kunigas ir tt.

Dabar pasyklusime isz kur pasydare toji tajp dydele tauta szendien pawadinta „Lankajs“ ar ne isz suglaustu isz paszalties kunigajksztiszcziu, kuriu szendien wysaj ne minawojeme bet wysus wienu wardu wadyname?! Argi Lietuwa nera arba nebuwo dydele kunigajksztiste kury tejsibe isz gier swalos prysydejo prie Lanku? Argi Lietuwininkaj ne state sawo krutu abginime tajp sawo kajp ir Lanku žiames? Argi isz Lietuwininku neturejome kiejszcziu ir mandru

wiru? Argi neturime ir szendien rasztininku, kurie jau užsymirszo sawo kalbos, bet lankiszkoje kalboje nenustodamy dirba del giaro Lankijos? Kodelgi užsymirszome ape juos? kodelgi isztraukia ranka nepasakome ejk szian, prysyartink broly lietuwininke, nes tu esy musu broly, tu su mumis po draugiej kariawaj, tu su mumis kientejej ir szendien wargsty, mažu musu masydejimaj ira daug dydesny nej tawo, o mias tawe pamine po kojomys. Jak tu esy tas pats ka muszejsy podraugiej su mumis ir iszwarej Turkus po Wiebniun 1683 miatuose, taj tu tas pats ka po Ostrolenka, Wale ir Warszawa liej sawo krauja už musu prasykaltinima. Ejk szian broly lietuwininke nes tu esy wienu kunu su manim, nes esy lietuwininku ir lanku.

Tolau bus.

Auropa.

Warszawa. 18 sausio. Cze mire gana garsus lankiszkas dajnius A. E. Kucieczius. Tas wyras gime 1804 m. Aszmenes pawietije Wilniaus redyboje — už taj jis ira pagal sawo krauja latuwininku. Mokinusy jis Borinuose, o paskuj Uniwersytete Wilniaus, kur suejo i pažynti ir an draugyste su Ad. Mockiewicziu, Ign. Domejka ir kitajs. Garsios iru jo dramos „Felicyta“, „Barbora Radwilycze“, „Jurgis Lubomirskis“, jis padaugino lankiszka raszlawa gerajs iszguldymas isz Bejrone, Muro, Walterio Scotta Schillerio. No 1840 — 1860m. jis buwo sąlabininku prie „Kuryer Wileński“ o skuj persykele i Warszaw., ir ten gyweno iki galo sawo amžiaus. Cze jis daugiauszej prysidejo sawo rasztaj „Kronika“ i „rodzinnaj“. Nesenej jis pabaiže sawo wejkata „wspominienia przeszłości“, kurs drauge su jo „Listy z podróży“ daug duoda matarjolo tiriniantiems praejuse gadyne lenkiszkos raszlawas. Lankaj jo miri labaj apgaly, bet mias latuwininkaj negalime užtilet to, kad Adieczius budamas latuwininku užmirszo sawo brolus, ilgaj ilgaj walgidamas latuwiszka duonele jis musu žmonems nej tiek giaro nepadare kiek randame juodumos po naga. O jis su sawo talentu, darbsztumu ir gerumu pobudžio butu daug daug del Latuwos giaropadaryt galejas. O kas jis nepadaretegul jam pasako latuwis ant kapo. „Iszgriausz“!

Febr. 9 London. Sudas ejna ape Cunningham ir Burton, kurie iszsodino i ora Toweri ir namus Parlamento. Wiresnibe žada parodit kad tuodu wiru pirmiau dinamitu plajsziuo Carlton Club.

Rimas 9 was. Italija nor pasyskolyt no Wokietijos 100 milijonu liru, wiresnibinius darbus atlikt Neapolije. — Italija sius neužjgu daugiaus wajskeči Raudonmari, kajp paskelba ejna idant pajmt miestus Cairo, Aleksandrija, Suakim, Suez, Ismaila.

Par žius 9 was Anarkistaj buwo ketinia lajkyt dydely susyrinkima ant Place de l'Opera, bet wyresnybe ten pastate žilniarius, ir kely tukstanczej kawalerijos ir tajp žilnierej buwo gatawy kožna walanda užpult anarkistus. Suprantamas taj dajgtas, kad susyrinkimo nebuwo toje wietoje o tyk taj iszkilmingas ejimas ulycze Lafayette su

giedojimu „Marseillaise“.

London 10 was. Prancuzija rejkalauja kad suejtu internacijonaliszkas susyrinkimas del apsznekeimo egiptiszku rejkalu ir del iszlajkimo walnibes perkaso pas Suez.

Kaunas 10 was. J. Kibildis ir J. Wilimas ira patraukty ant sudo del to, kad kamuose wajkus mokino latuwiszkej skajtyt ir raszyt nors už maža alga. Maskolus ant kožno žingsnio persekioja latuwininkus, ir jiems atima kninga ir plunksna isz rankos! — Redybose Kauno, Wilniaus ir Gradno maskoliszka wyresnybe pastate ant lieytaciacijos 21 dwara; bet nesenej maskolus uždraude latuwininkams pirkt žiame, o lankams tajpogi newale nejgi žydams, už taj gales pigej pirkt ar maskolej ar wokieczej. Brolej! kas gal but dar tajp aklas jog maskolus netyk atima no musu mokstu szwiesa bet ir waro isz namu ir isz musu žiames atyduodamy wyska maskolams ir wokiecziams. Ar taj nebajsu.

Amerika.

San Francisko, 10 was. Palicija nesenej at rado kad cze ira wedama kupeziste Laltu mergajeziu. Jas perka kinaj isz gimdimo namu, wiaza isawa žiame, ir ten parduoda už dydulus pinigius i bagotu kinu moteramius (haremus).

Louisville Ka. 9 was. Gywentojaj miestoturejo dydely iszgasty myslidamy kad swieto galas atejo. Iki po dewyniu labaj lijo, o paskuj prasydejo smarkios perkunijos ir pliekimas žajbu bagalinis; palengwa dienos szwiesa eme nykt, ir szit tamsa apdengmiesta; namaj kelas pedas tolau iszwejzdejo kaip kilnaj migloj. Tamsuma tesesy aplik 5 minutes. — Mokslininkai sako, kad tamsama padare ausiljdymas sunkaus juodo debesio, kurio storumas tajp buwo dydelys, jog jis atmuszo saules spindulus no sawo wirszus. Iszkrintant tam debesim killo žyjaj, perkunija, wejas ir lietus.

Mount Pleasant, Pa. 11 was. Anglakasejajs cze ira daug iraj. Lankaj, austraj ir slawonaj. Tie darbininkaj pinigiams daug bajnes dero palaridamy socialistiszka draugiste, prie kurios jau prisidejo i 1000 squariu, ir lajkidim Lankius susyrinkimus. Piningej sako, kad namie, sawo tewineje, tie žmones buwi wergajs, o labar gawi walnisi, žada tartus atimt no piningiu! Ar tai ponelams nera bajsu?!

Noru sawo kareziama parduot latuwininkuj, nes pats nelabaj prie jos persymana. Galezciau ja parduot ir kitos wieres žnoguj, bet man butu miel, kad brolis latuwininkas už libtu ta skatika, kury paimtu swiatimas. Cze giwiana daug latuwininku, o latuwiszka kareziama ira tyk mano wieno. Beweji isz wies latuwininku ira galima padaryt giwianima. Wys as ira geraj sutajsyta: alaus pumpos, du pultebelej, ladu bakšas. Sklapas ir wysas namas prygul prie manokarezemos. Tris familijos ranlawoja namus no manias, už taj man selunas pigej parejna. Už taj pasyskubinkite pirkt, kad nerekjetu swetingenciui kareziama parduot.

Wincas Matulawiczius
404, South 6th St. Philadelphia Pa.

The News paj
New York
circulation
States and
Rates o
One inch
All comiz
addressed
M. TV
Allen S

N

Do
W
D
M

Ka
su garb
„J
Ir
Me
Ar
Ma
No
O l
Ap
O l
Taj
Zoo

Szendie
rej rupi
sios, ir
dydelys
te? Wi
ant lyg
lankiniu
nu ir kt
lawoje
polityk
lajgta
te rasz
wejnias)
iesy aj
las. Ta
stuju at
na; nes
eszkoji
Ki

in, kol
time ty
ika. K
a aut
es. Ju
warda
wadyne
ykszti
wysa
skajte
szendie
nenan
Musu
szszym
skajten
wienos
kajp t
wentoj
os isz